

Joachim Patinir, *Landschap met de vlucht naar Egypte*, (1516-1517), KMSKA, Foto Lukasart in Flanders vzw, Hugo Maertens

THE SKY IS THE LIMIT **HET LANDSCHAP IN DE NEDERLANDEN**

Het Gulden Cabinet in het Museum Rockoxhuis loopt nog tot 2 juli. Daarna sluit het Rockoxhuis voor renovatie- en uitbreidingswerken. Als laatste focustentoonstelling opent zaterdag *The Sky is the Limit. Het landschap in de Nederlanden*. Deze expo presenteert de beste 16de en 17de-eeuwse landschappen uit de collecties van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA) en het Museum Rockoxhuis. De Gemäldegalerie Alte Meister van Dresden geeft uitzonderlijk 20 werken in bruikleen.

Na de succesvolle stillevententoonstelling rond kunstenaars Clara Peeters vorig jaar focust *Het Gulden Cabinet* in het Museum Rockoxhuis dit voorjaar op 16de- en 17de-eeuwse landschappen. *The Sky is the Limit* brengt topwerken van het genre samen van kunstenaars als **Joachim Patinir**, **Pieter Bruegel I**, **Joos de Momper II**, **Jan Brueghel I**, **Paul Bril**, **Roelant Savery** en **Salomon van Ruysdael**. In totaal gaat het om zo'n veertig schilderijen en tekeningen uit de twee Antwerpse collecties, en ruim 20 werken uit Dresden.

Als hedendaags contrapunt wordt de intrigerende video *Travel* van **David Claerbout** getoond.

The Sky is the Limit toont hoe landschappen tijdens de 16de en 17de eeuw de kunstmarkt veroveren. Het genre ontstaat pas in de 16de eeuw: aanvankelijk schilderen kunstenaars landschappen als achtergrond voor Bijbelse of mythologische taferelen. Joachim Patinir (1475/80 – 1515/24) wordt beschouwd al de vader van het genre. In de tentoonstelling hangt het unieke *Landschap met de vlucht naar Egypte* (zie afbeelding): een postkaart *avant-la-lettre* (1516/17). Albrecht Dürer noemt Patinir 'der gut landschaft maler'. Het is de eerste vermelding van het woord 'landschap' in de Duitse taal. De heilige familie vlucht in een fictief landschap, dat grillige rotsen uit het Maastrand verenigt met schilderachtige Vlaamse boerderijen en met een mistige Italiaanse kustlijn. Typisch voor deze vroege panoramalandschappen uit 1540-1550 zijn het vogelperspectief

het gebruik van coulissen in achtereenvolgens bruine, groene en blauwe tinten om diepte te creëren.

De expo toont ook uitzonderlijk *Landschap met pelgrims* van Pieter Bruegel de Oude (ca. 1525-1569). Deze pentekening op papier is zeer fragiel en mag maar zelden tentoongesteld worden. Ondanks de kwetsbare staat is het een van de belangrijkste landschapstekeningen van Bruegel. Pieter Bruegel I is ongetwijfeld de meest volledige landschapsschilder van zijn tijd. Hij brengt vernieuwing in de traditie die sinds Patinir quasi ongewijzigd was gebleven. Hij tekent en schildert de natuur op een meer natuurlijke wijze. In zijn werken brengt hij met oog voor detail natuurelementen zoals rotsen, bossen en water samen tot een organisch tafereel. Bruegel verbleef tussen 1552 en 1554 in Italië, maar vooral de Alpen bleven hem bij. Van deze reis zijn ongeveer 30 tekeningen met landschapsmotieven bewaard. *Landschap met pelgrims* is een ontwerp voor een prent die rond 1555 bij de Antwerpse uitgever Hiëronymus Cock werd gepubliceerd. In tegenstelling tot de duurdere schilderijen vonden prenten een afzetmarkt bij een ruimer publiek, zodat het genre meer bekendheid kreeg. Stedelingen waren zonder twijfel geïnteresseerd in de mooie berggezichten die ze zelf nooit hadden gezien.

Bruegel had op veel kunstenaars invloed. Hans Bol (1534 –1593) is een vertegenwoordiger van een nieuwe generatie die breekt met de traditie van de berglandschappen: hij schildert vooral stadsgezichten. In de tentoonstelling is een pareltje op zakformaat van deze kunstenaar te zien: *Panoramisch gezicht op Antwerpen en zijn haven*. Ondanks de kleine afmetingen (6 x 25 cm) zijn de torens van de Sint Michielsabdij en de kathedraal uiterst precies geschilderd.

Joos de Momper II (1564 -1635) combineert zijn bewondering voor de landschappen van Pieter Bruegel I met zijn eigen observatie van de bergen in de Alpen. Hij is met zijn monumentale berglandschappen van na 1600 een overgangsfiguur. Door het atmosferisch perspectief toe te passen brengt hij de dieptewerking kracht bij. Aan de rechterkant van zijn taferelen gebruikt hij overwegend warme roodbruine tinten en aan de linkerkant koudere kleuren zoals groen en blauw.

Op de tentoonstelling zijn niet minder dan vijf schilderijen van Jan Brueghel I (1568-1625) uit Dresden te zien. Jan Brueghel I trekt in 1589 naar Italië, waar hij samen met landgenoot Paul Bril (1553/54-1626) vooral natuurgetrouwe bosgezichten schildert. Na zijn thuiskomst in Antwerpen in 1596 concentreert Jan Brueghel zich meer op panoramische gezichten met een ononderbroken horizon. *The Sky is the Limit*, letterlijk! Tussen 1603 en 1611 schildert Jan Brueghel weidse landschappen met windmolens die wel eindeloos lijken. Deze landschappen met uitgestrekte vlaktes zijn een nieuw element in de landschapsschilderkunst.

Jan Brueghel II blijft na de dood van zijn vader dit zeer populaire type landschappen tot in de tweede helft van de 17de eeuw schilderen.

Dat de schilderijen met stadsgezichten, gebergten, panorama's, helletaferelen en zeelandschappen een groot succes kenden, valt af te lezen in de geschilderde kunstkamers die ons een idee geven in het verzamelen in de eerste helft van de 17de eeuw. In *Het Gulden Cabinet* hangt *Een kunstkamer* van Frans Francken (ca 1542-1616): de gepresenteerde schilderijen zijn landschappen of hebben op de achtergrond een landschap. We herkennen op de tafel een landschap met een molen van Jan Brueghel I. Aan de wand hangen landschappen die kunnen worden toegeschreven aan Paul

Bril (bovenaan links en onderaan rechts), Joos de Momper (boven rechts), Gijsbrecht Lytens (onder links) en Pieter Schoubroeck (het ovale werkje bovenaan).

De landschappen van de oude meesters worden in de tentoonstelling geconfronteerd met de video *Travel* (1996-2013) van David Claerbout (1969). De film is één lange camerabeweging door een park, een donker Europees bos en het Amazonewoud. Aan de basis van de video is een therapeutisch- relaxerende geluidscompositie van Eric Breton. De beelden zijn niet gefilmd: het zijn geavanceerde computerbeelden die de zoektocht reflecteren naar een plaats die universeel is: het zou overal kunnen zijn.

The Sky is the Limit. Het landschap in de Nederlanden is een samenwerking van het KMSKA en Museum Rockoxhuis met de Staatliche Kunstsammlungen Dresden, Gemäldegalerie Alte Meister en Kupferstich-Kabinett, waar deze tentoonstelling in een gewijzigde versie tijdens afgelopen najaar te zien was.

De expo sluit de reeks focustentoonstellingen in het Rockoxhuis af. Op 1 en 2 juli wordt *Het Gulden Cabinet* feestelijk beëindigd! Dat weekend zijn een hele reeks leuke, gezellige en leerrijke activiteiten gepland. Het Rockoxhuis wordt gerenoveerd en zal met het Frans Snijdershuis uitgebreid worden. In februari 2018 gaan het Snijders & Rockoxhuis met een hernieuwde inrichting open.

Praktische info

THE SKY IS THE LIMIT. HET LANDSCHAP IN DE NEDERLANDEN
van 25 maart tot en met 2 juli 2017

Museum Rockoxhuis, Keizerstraat 12 in 2000 Antwerpen
T + 32 3 201 92 50 - F + 32 3 201 92 51
www.rockoxhuis.be en www.kmska.be
Open: dinsdag tot zondag: van 10 tot 17 uur; gesloten op maandag

Prijzen: € 8 / 6 / 0

Rondleidingen: voor groepen van maximaal 20 personen. Een rondleiding kost 75 euro (50 euro voor klassen) en duurt 1,5 uur. Info en reservaties: T + 32 (0)3 224 95 61 / F + 32 (0)3 248 08 10 / publiekswerking@kmska.be

Bezoekersgids: er is een gratis bezoekersgidsje N/E. De bezoekersgids kan vanaf 25 maart gedownload worden op www.kmska.be

DOWNLOAD PERSDOSSIER EN BEELDEN IN HOGE RESOLUTIE

pers.kmska.be / Gebruikersnaam: pers / Wachtwoord: kmska
of www.rockoxhuis.be / Gebruikersnaam: pers / Wachtwoord: rockox

MEER INFO

KMSKA
Véronique Van Passel

Veronique.VanPassel@kmska.be
Tel. + 32 (0)3 224 95 68
M. + 32 (0) 485 49 31 27

MUSEUM ROCKOXHUIS
Hildegard Van de Velde

Hildegard.vandevelde@kbc.be
Tel. + 32 (0)3 201 92 71
M. + 32 (0) 499 96 53 34

